ב"כספת" של אירופה

קבל עם, ועדה

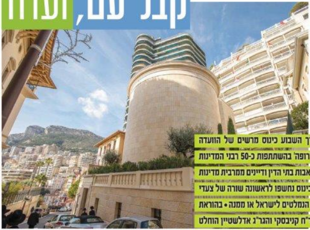

בניין הקהילה ע"ש ספרא

הגר"פ גולדשמידט מציג את המסמך ובו הכללים להקמת בתי דין קבועים וחשובים בכל מדינות אירופה

במונטה קרלו שבמונקו נערך השבוע כינוס מרשים של הוועדה המתמדת של 'ועידת רבני אירופה' בהשתתפות כ-50 רבני המדינות והערים המרכזיות באירופה ואבות בתי הדין ודיינים ממערבית מדינות האיחוד האירופי • במהלך הכינוס נחשפו לראשונה שורה של צעדי ענישה חדשים נגד סרבני גט הנמלטים לישראל או ממנה • בהוראת גדולי ישראל, שר התורה הגר"ח קניבסקי והגר"ג אדלשטיין הוחלט כי לא יאושרו עוד גיורים שיבוצעו ע"י רבנים ה'מיובאים' לבצע גיורים באירופה ולא יבוצע גיור במקומות בהם אין תשתית לחיים יהודיים • הכל על הכנס במדינה הכי קטנה והכי עשירה בעולם שבה חלקם של היהודים באוכלוסיה הוא הגדול ביותר בעולם, מלבד בישראל • ועל המקווה החדש היוקרתי מכולם שנחנך השבוע ב'כספת' של אירופה

יצחק נחשוני, מונקו

צילום: אלי איטקין

כל העוצמה הרוחנית שצברה 'ועידת רבני אירופה' בשנים האחרונות, בזכות אישי התורה והרבנות הנצבים בראשה, הקשר הרציף של ראשיה עם גדולי ישראל בארץ המתווים את דרכה והמעמד שהשיגו בהנהגת הקהילות היהודיות ובייצוגם מול הממשלות ומנהיגי הקהילות, באה לידי ביטוי בכינוס הוועדה המתמדת של הוועידה, שנערך בשבוע האחרון במונקו. אחת לחצי שנה, מתכנס הפורום החשוב הזה, שבו חברים כ-50 מחשובי הדיינים באירופה, רבנים ראשיים במדינות היבשת, והפעם התכנסו ובאו למרכז היהודי המפואר ע"ש ארמונד ספרא במונטה קרלו שבמונקו. בנוסף לדיונים החשובים, ובהם לא מעט חידושים, חיזקו באי הכינוס את הקהילה היהודית שבמקום, המשקיעה רבות בהתפתחותה הרוחנית.

נשיא הוועידה ורבה של מוסקבה, הגר"פ גולדשמידט אמר עם תחילת הכינוס כי הוא מתקיים על רקע השבר הגדול בעולם כאשר כל מדינה רוצה רק בטובתה שלה. "גם בחיים היהודיים אנו חווים את מדיניות כל אחד והחוג שלו ואני את נפשי הצלתי. המשימה שלנו בוועידה היא לקרב כל יהודי באשר הוא וכל קהילה באשר היא".

הגר"פ גולדשמידט סיפר כי בית הכנסת המפואר על שם ספרא, שבו התקיימו ישיבות הוועדה המתמדת, פעל עד לפני שנים ללא מחיצה לעזרת נשים. "אחד מנכבדי הקהילה דאז, במקרה הוא היה גם דודי, רניאל לוינשטיין, פעל נמרצות להתקין הפירצה ועיניכם הרואות כי ההפרדה היא עובדה. זו דוגמא להתייחסות נכונה לקהילה והתוצאות ברוך השם מרשימות".

> הגר"א רלב"ג יו"ר אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה, ואב"ד בבית הדין הרבני הקבוע בהולנד: "לאחרונה הצליח עו"ד יהודי ידוע בהולנד, חיים (הרמן) לונדשטיין, לשכנע את רשויות המשפט במדינה לתת סמכות לבתי הדין הרבניים המוכרים בכל אירופה, להטיל עיקולים וקנסות כבדים על סרבני גט, גם אם אינם מתגוררים בתחומי היבשת, אלא נישאו באחת המדינות שבה. על אחד מסרבני הגט הידועים שהצליח לברוח מישראל למיאמי ביץ' הוטל עיקול של 100 אלף יורו"

בכינוס השתתפו רבני מדינות וערים בראשות גאב"ד אירופה הגר"ח הכהן ארנטרוי, רבה של אנגליה ונשיא עמית של הוועידה הגר"א מירוויס, רבה של צרפת וסגן נשיא הוועידה הרב חיים קורסיה, יו"ר הוועדה המתמדת ראב"ד לונדון הגר"מ געלל, אבות בתי הדין ודיינים ממערבית מדינות האיחוד האירופי ובהם: צרפת, גרמניה, בריטניה, הולנד, בלגיה, אוקראינה, רוסיה, פולין, לוקסנבורג, שוויץ, איטליה, אוסטריה ועוד. לצדם נטלו חלק ראשי הארגונים היהודיים באירופה ונציגים מארה"ב, ראשי ארגון 'חולי"א' שע"י 'מתגאל' אלברט וגב' ג'ואל אפללו ומועצת הפטרונים של הוועידה בראשות בוריס מינץ.

במושב הפתיחה דנו הרבנים במצב הפוליטי באירופה: החשש מהשלכות חיזוק הימין הקיצוני בגרמניה, צרפת ובאוסטריה. המשתתפים דנו בשאלה האם הימין הקיצוני, הוא פרטנר ובר שיחה לקהילות היהודיות. האם זה אפשרי ומוסרי לשבת עם אנשים שמייסדיהם רגלו בהשמדת יהודים? כמו כן דנו בהשלכות פרישת בריטניה מהאיחוד האירופי על היהודים והיהדות.

פריצת דרך בסיוע לעגונות גט

במהלך הכינוס סקר הגר"פ גולדשמידט בהרחבה את פעילות הוועידה ויוזמת החקיקה שלו בכנסת בניסיון לעזור לעגונות גט שבעליהן מוצאים מקלט בישראל. מדובר בהצעה לתיקון החוק, שנכתבה על ידי הנהלת בתי הדין הרבניים בישראל כהצעת חוק ממשלתית, הנותנת סמכות לבתי הדין בישראל לדון בעניינן של עגונות יהודיות בחו"ל. כך יוכל בית הדין לפעול בכלים חוקיים נגד בעלים סרבנים כשהם מגיעים לבקר בארץ.

הגר"א רלב"ג יו"ר אגודת הרבנים דארה"ב וקנדה, עד לאחרונה רבה של אמסטרדם וגם כיום אב"ד בבית הדין הרבני הקבוע בהולנד, דיווח בהרחבה על הקמת בית דין מיוחד לעגונות באמסטרדם שיפעל במסגרת ביה"ד דאירופה שבנשיאות הגאב"ד הגר"ח ארנטרוי. הוא גילה כי לאחרונה הצליח עו"ד יהודי ידוע בהולנד, חיים (הרמן) לונדשטיין, לשכנע את רשויות המשפט במדינה לתת סמכות לבתי הדין הרבניים המוכרים בכל אירופה, להטיל עיקולים וקנסות כבדים על סרבני גט, גם אם אינם מתגוררים בתחומי היבשת, אלא רק נישאו באחת המדינות שבה. במקרה אחד, ידוע, של בעל שברח מישראל, ועתה נודע כי נמצא במיאמי ביץ', הוטל עיקול בסך 100 אלף יורו על רכושו, על סמך העובדה שנשואי בני הזוג היו באמסטרדם.

מכתבם של גדולי ישראל

בפתיחת הכינוס הוקרא מכתבם המיוחד של שר התורה, הגר"ח קניבסקי ושל הגר"ג אדלשטיין שבו קראו לראשי הוועידה "להוסיף לימוד תורה שהיא מגנא ומצלא דווקא בימים שבחלק מהמדינות מנסים לאסור את השחיטה ולאחרונה אף התחדשו הניסיונות לאסור את ברית המילה".

במרכז מכתבם הדגישו גדולי ישראל כי "שוב

"לעולם לא יפגעו כאן ביהודים"

מעמד מיוחד שמור ל'ועידת רבני אירופה' אצל מנהיגי המדינות השונות והאיחוד האירופי שבו חברות רבות מהמדינות שבהן הם מכהנים. הארגון, הנשיא הגר"פ גולדשמידט, והרבנים הראשיים, איש במדינתו, נחשבים כמייצגי היהודים, וגם אם קיימות נקודות מחלוקת, בעיקר בנושאי השחיטה וברית המילה, עמדת הרבנים נשמעת בכבוד רב וזוכה להתייחסות רצינית.

בכל מדינה שבה נערכת עד כה ועידת רבני אירופה, או כינוס הוועדה המתמדת, מתקבלת משלחת מייצגת שלה, אחר כבוד, על ידי בתי המלוכה, הנשיא, או ראש הממשלה, מדינה ומדינה על פי העומדים בראשה. במונקו, זהו הנסיך אלברט השני.

במשלחת ראשי 'ועידת רבני אירופה' שהוזמנה אל ארמון הנסיכות שבמונטה קרלו השתתפו: נשיא 'ועידת רבני אירופה' הגר"פ גולדשמידט. נשיא עמית של הוועידה ורבה של בריטניה הגר"א מירוויס, סגן ראשון ורבה של צרפת הגר"ח קורסייה ורבה של מונקו הרב דניאל הורטמן.

"היהודים הם חלק חשוב בנסיכות. אני שמח שבחרתם להתכנס אצלנו", הצהיר הנסיך כבר בפתח המפגש הלבבי, "במונקו לעולם לא יפגעו כאן ביהודים".

הנסיך אלברט השני חזר והזכיר לרבנים כי ביקש מחילה מהעם היהודי על הסגרת 90 יהודים במהלך השואה. הוא סיפר לרבנים כי מתחילת כהונתו, לפני כ-12 שנים, הוא מבקש לתקן את שנעשה בתקופה האפלה ההיא וכי שנה לאחר שירש את הנסיכות מאביו הקים קרן פיצויים לסייע לקורבנות השואה המתגוררים בנסיכות. "הקמתי ועדת מומחים שתחקור את התנהגות מונקו בשנים ההם" - אמר הנסיך, בהבעת חרטה.

הגר"פ גולדשמידט סיפר לנסיך כי "הרבנים משתתפי הוועדה המתמדת ערכו אזכרה ליד קיר הזיכרון שהציב לפני כשנתיים בבית העלמין היהודי, עליו נחרטו שמותיהם של 90 היהודים הי"ד, שהוסגרו לידי הנאצים והובלו למחנות ההשמדה". הנסיך ראה בכך את חנוכת מצבת הזיכרון, למרות שכבר נערכו לידה כמה וכמה טקסים, על ידי רשויות מונקו, בעבר.

עושים הרבנים שפועלים עם הנוגעים בדבר לחזק את טהרת הייחוס ע"י בתי דין קבועים וחשובים ובכך למנוע פרצות בגיור".

ל'מרכז העניינים' נודע כי 'ועידת רבני אירופה' פעלה להשגת הסכם לשיתוף פעולה עם הרבנות הראשית בישראל, להקמת בתי דין קבועים בכל מדינות אירופה, בהתאם להוראת גדולי ישראל. הקווים המנחים לפעולה משמעותית זו, שתחסום פרצות בנושא הגיור, הונחו לפני נשיא בית הדין הגדול, הגר"י יוסף, והם היו אמורים להיות מגובשים לקראת כינוס הוועדה המתמדת, ולהיות מוצגים לאישורם הסופי של חברי הוועדה. בסופו של דבר השלמת הסיכומים התעכבה.

בכינוס הוועדה המתמדת סקר הגר"מ לבל, המנהל הרוחני של ועידת רבני אירופה, בהרחבה את הקשר החם של הוועידה עם גדולי ישראל. בעקבות קריאתם לראשונה בעולם הרבנות והדיינות קריטריונים אחידים של גיורים בבתי הדין באירופה ונכונות לשת"פ עם בתי הדין המוכרים בעולם היהודי כולו. הקריטריונים עליהם הוחלט בכינוס ההיסטורי זכו לברכתם ולעידודם של שר התורה הגר"ח קניבסקי והגר"ג אדלשטיין ועל פיהם "אך ורק בתי הדין הקבועים והחשובים שעוסקים בכל מעשי בית דין הם המוסמכים לערוך גם גיורים. קהילות שבהם אין בית דין קבוע, בית הדין דאירופה בנשיאות הגר"ח ארנטרוי, יתן מענה הולם לצרכיהם. בית הדין הזה ירחיב את שעריו ויוכנסו לשורותיו דיינים חדשים".

עוד החליטו הרבנים כי "לא יערכו גיורים למועמדים לגיור שיגיעו ממקומות שאין בהם תשתית קהילתית מספיקה לקיום חיים יהודים. מועמדים אלו יתקבלו רק לאחר שיעברו לגור ויקלטו בקהילות במקומות בהם יש שומרי תורה ומצוות".

> "דיינים משתתפי הכנס הביעו את שאת נפשם ותסכולם על שדיינים המגיעים מישראל, יוצרים בתי דין ארעיים עם רבנים שאינם בקיעים בנושאי דיינות, ומגיירים כלאחר יד, מועמדים לגיור שנדחו, מטעמים הלכתיים, על ידי בתי הדין הקבועים באירופה"

דיינים משתתפי הכנס הביעו את שאת נפשם ותסכולם על שדיינים המגיעים מישראל, יוצרים בתי דין ארעיים עם רבנים שאינם בקיעים בנושאי דיינות, ומגיירים כלאחר יד, מועמדים לגיור שנדחו, מטעמים הלכתיים, על ידי בתי הדין הקבועים באירופה.

החתימה עם נציג הנשיא האמריקאי פאול פארקר

נשיא הוועידה רב ואב"ד מוסקבה הגר"פ גולדשמידט אמר כי 'דיונים חשובים מתקיימים בנושא כדי להעמיק ולשדרג את שיתוף הפעולה עם ביה"ד בעולם היהודי. ההחלטות שתתקבלנה יביאו לתיקון בנושאים הנוגעים לציפור נפשם של הקהילות באירופה'. הוא שיבח את העוסקים במלאכה: המנהל הרבני של הוועידה וחבר בד"ץ מוסקבה הגר"מ לבל ונציגם של גדולי ישראל בוועדה המתמדת הרב ישראל פרידמן על עבודתם במסירות יומם ולילה במשך חודשים ארוכים לגיבוש ההסכמות.

שיקום בתי עלמין במזרח אירופה

נושא נוסף שהוצג בפני חברי הוועדה המתמדת הוא ההשחתות מחפירות קברים בבלארוס, בוילנא וביעדים נוספים ועל חוסר ההיענות של נשיאות הקהילה היהודית בוילנא לאפשר את שיקום בית העלמין היהודי הישן בעיר ואתרים יהודיים נוספים. בישיבה המיוחדת הזו השתתף פאול פארקר יו"ר המועצה הנשיאותית ויועצו של הנשיא טראמפ לשמירת המורשת העולמית של ארה"ב, הפועל בתחום השמירה וההגנה על בתי עלמין יהודיים ברחבי העולם. 'ועידת רבני אירופה' והמועצה הנשיאותית חתמו על הסכם לשיתוף פעולה להגנה ושמירה על בתי העלמין והמסורות היהודיים ההיסטוריים באירופה. פאול פארקר, יהודי שומר תורה ומצוות, שסיפר ל'מרכז העניינים' כי הוא פועל על פי הדרכתו של האדמו"ר רבי דוד אבוחצירא, בתפקיד החשוב שהוא ממלא לצידו של הנשיא טראמפ, היה אורח הכבוד בקבלת הפנים שערכה הקהילה במונקו לרבנים.

שליטה של האורתודוקסים

הידיעות שהגיעו בסוף השבוע מישראל, על התבטאויותיה של סגנית שרת החוץ ציפי חוטובלי' על היהדות הגולשת בארה"ב, ובעיקר תגובות התרפסות בפני הרפורמים, הביאו את רבני אירופה להציג את עמדתם בנושא זה ובנושאים אליו כמו 'מתווה הכותל'. אב"ד ליאון הגר"י טובול אמר כי ההישג הגדול ביותר של 'ועידת רבני אירופה', הוא הדיפת הרפורמים מיבשת אירופה. "בעוד שבארה"ב האורתודוקסים המוצהרים הם רק כ-12 אחוזים מהיהודים, באירופה אנו עומדים ביעד המרכזי שלשמו הוקמה הוועידה ע"י הלורד הרב יעקובוביץ זצ"ל לפני 60 שנה, ויותר מ-90 אחוזים מהקהילות כאן ביבשת הם בהנהגה אורתודוקסית".

באותו הקשר הביעה ועידת רבני אירופה את תמיכתה בעמדת ממשלת ישראל והרבנות הראשית לישראל ונגד עמדת הפדרציות היהודיות בארה"ב, בהתנצחות על 'מתווה הכותל'.

רבה של בלגיה ונציג הוועידה במוסדות האיחוד האירופי הרב אברהם גיגי סקר בהרחבה בפני חברי הוועידה את מצב השחיטה הכשרה בבריסל - בירת האיחוד האירופי. הרב גיגי סיפר כי הקהילה היהודית בבלגיה השלימה, בעזרת הוועידה, את הכנת העתירה שתגיש השבוע נגד שני בתי הפרלמנט במחוזות הוולוני והפלמי שבבלגיה, בהן התקבלה הצעת חוק האוסרת את השחיטה ללא הימום, ובכך למעשה נאסרת השחיטה הכשרה על פי ההלכה היהודית. אל העתירה צורפה חוות דעתם המיוחדת של הרבנים הראשיים לישראל; הראשון לציון הגר"י יוסף ונשיא מועצת הרבנות הגר"ד לאו, ושל נשיא 'ועידת רבני אירופה' הגר"פ גולדשמידט. עתירה דומה תגיש הקהילה המוסלמית ממוצא תורכי המתנגדת גם היא לסוג ההימום שאושר בפרלמנט.

בפולין, לעומת זאת, עדין לא נכבשה הדרך להתמודד עם בעיית השחיטה, ועל פי הדיווח של רבה הראשי של פולין, הרב שודריך, למשתתפי הוועידה, הסכנה לאיסור מוחלט על השחיטה היהודית, הולכת וגוברת. •

musaf.inyanim@gmail.com

בתפילה המיוחדת לרפואתו של ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן

שניים מחשובי הדיינים הגר"ח ארנטרוי והגר"ה [illegible] בדיונים

הסביון של אירופה

מונקו היא הנסיכות הקטנה והעשירה בתבל. גודלה אינו עולה על 2 קמ"ר (כן זהו השטח, לא החסרנו אפסים) והנוף בה עוצר נשימה. מונטה קרלו, 'בירת' הנסיכות, צפופה כמו בני ברק, או אפילו יותר, אך צורת החיים הנוצצים בה עושים את ההבדל.

בנסיכות מונקו מתגוררים כ-35 אלף תושבים בלבד.

המדינה כולה בנויה על מצוקים תלולים, שלא ניתן לתאר את יופיים. פלאי בורא של שילוב של רקעים מרהיבים, עם רחובות ובתים ציוריים, ועל המכוניות מיותר להרחיב. יותר מ-50 אחוזים מתושבי מונקו הם צרפתים. השאר איטלקים ובני לאומים אחרים, שעושרם הביא אותם לכאן. רובם נוצרים. אין במדינה [illegible] ולו מספר אחד.

לפני מלחמת העולם השנייה התגוררו במונקו יהודים שהגיעו אליה בעיקר מצרפת. בזמן המלחמה הגנה הנסיכות על היהודים שבתחומה, מלבד 90 יהודים שברחו אליה והוסגרו. אחרי המלחמה הגיעו למונקו יהודים רבים מארצות צפון אפריקה. על פי המספרים הלא רשמיים כ-12% מתושבי המדינה הם יהודים, מה שעושה אותה למדינה היהודית הגדולה באירופה, אבל רק קרוב ל-1000 מהם מאוגדים בשתי הקהילות היהודיות הקיימות בה, הקהילה האורתודוקסית הגדולה והמפוארת, אותה מנהיג רוחנית בהנהגה מעוררת השתאות, הרב דניאל תורטמן, הפועלת סביב בנין הקהילה המהודר על שם ארמונד ספרא וקהילת חב"ד.

דיוני הוועדה המתמדת של 'ועידת רבני אירופה' נערכו בקהילה המרכזית, שהעמידה את הבניין כולו, על כל אגפיו, לטובת משתתפי הכינוס ופרסה חסותה על כל האירוח. עושרה של הקהילה המהודרת הזו, בא לידי ביטוי לא רק בחשבונות הבנק של חבריה, אלא בנדיבותה לחזק מוסדות היהדות בתוכה. גם אם במראה החיצוני רק תווי הפנים של החברים בה מסגירים את יהדותם, הם [illegible] לכל דבר שביהדות ורק מוסיפים והולכים. כך נבנה בית הכנסת המפואר, והמוקפד הלכתית, ללא כל שמץ של פשרה, נקבעו בו תפילות שלוש פעמים ביום ושיעורי תורה לחברי הקהילה על ידי הרב ולנשים על ידי הרבנית, ולאחרונה נפתח בו גם בית ספר משלים לילדי הקהילה.

קינוחו של הכינוס במונקו דווקא נקבע בשל עוד נדבך שנוסף למבנה הקהילה. השבוע הושלמה בנית המקווה בו, שהוא המפואר והמהודר במקוואות אירופה, תרומתה של הגב' מוניקה אסרף שלא חסכה מהונה לכל פרט ופרט. במעמד כל הרבנים החשובים מכל מדינות אירופה, מומחה המקוואות של יהדות אירופה, הרב פרוק, שליווה את כל שלבי ההקמה, מזכיר מדינת מונקו, אישי ציבור וכל חברי הקהילה, נחנך המקווה בטקס מרהיב ומרגש [illegible] של יהדות מונקו על פעולה נסקה אל מעל [illegible].